

Assignatura:

TEMES D'ADMINISTRACIÓ I ECONOMIA DE L'EMPRESA
(curs 98-99: *ANÀLISI DE LA RENDIBILITAT I DE LA PRODUCTIVITAT*)

Curs	Cicle	quadrimestre	horari
1998-99	2n.	1er: Octubre-Febrer => 2on: Febrer-Maig => Anual: Octubre-Maig =>	dilluns i dimecres, a les 9 dimecres i divendres, a les 19,20 dijous, a les 19,20

Grup		Professor	Horari tutories:
01(matí)	Oct-Feb	Immaculada Vilardell	dilluns i dimecres de 10,30 a 12
51 (tarda)	Feb-Mai	Jordi Mestre	divendres de 17,45 a 19
52 (tarda)	Oct-Mai	Margarita Torrent	dijous de 18 a 19,15

PROGRAMA

RESUM TEMÀTIC

L'assignatura està orientada, des d'una perspectiva empírica, a l'anàlisi del comportament econòmic de les empreses a partir, principalment, dels comptes que venen obligades a elaborar periòdicament (balanços i estats de resultats). Pretén familiaritzar l'alumne amb l'ús de conceptes bàsics com *rendibilitat*, *productivitat*, *nivell d'ocupació*, *índex de preus*, *"mix" comercial*, i subministrar-li uns instruments per poder contestar preguntes com: Quines són les causes rellevants de la variació observada en la rendibilitat de l'empresa "A" ? ¿En quina mesura ha influït cada una d'aquestes causes ? ¿Ha millorat la productivitat envers el període anterior ? ¿Com ha influït aquest fet en el resultat econòmic (en la taxa de marge, p.e.) ? ¿Per què ha augmentat (o ha disminuït) la productivitat respecte l'any passat ? ¿S'observa que l'empresa "A" té una productivitat més alta (o més baixa) que l'empresa "B" ? ¿En quant a millorat la productivitat del sector alimentari espanyol durant el darrer any ? ¿L'increment salarial del sector de transformats metàl·lics ha estat relativament superior o inferior a l'increment de la seva productivitat ?

Pre-requisits:

L'orientació i el tractament adoptat no pressuposa altres coneixements previs que els propis d'un primer cicle de Ciències Econòmiques (ADE o ECO), encara que facilitarà el seguiment estar prèviament familiaritzat amb la utilització i interpretació d'estats financers. Per exemple, haver cursat prèviament: "*Anàlisi d'Estats Financers*" (alumnes de ADE) o "*Anàlisi Econòmico-Financera de l'Empresa*" (alumnes de ECO) . O bé llegir prèviament un text introductori sobre el tema, com: URIAS, Jesús (1991) *Análisis de Estados Financieros*, McGraw-Hill.

Orientació:

Aproximadament el 40 % de les hores lectives seran de pràctiques. S'estima que, a més de l'assistència a classe, cal que l'alumne dediqui un mínim de 3 hores a la setmana a l'estudi, des del començament. Cada grup de 2-3 alumnes realitzarà un treball d'aplicació amb dades reals d'una empresa o sector, al llarg de tots els temes del

programa. Amb aquesta finalitat caldrà familiaritzar-se amb l'ús d'algun programa d'ordinador tipus 'full de càlcul' (Excel o Lotus). Els resultats del treball hauran de ser exposats a classe.

TEMES:

1. AVALUACIÓ DE LA GESTIÓ D'UNA EMPRESA DES DE L'EXTERIOR: FONTS D'INFORMACIÓ BÀSICA
 - 1.1 La perspectiva de l'anàlisi externa: objectius; possibilitats; limitacions.
 - 1.2 El BALANÇ DE SITUACIÓ: estructura estàndard; criteris implícits; interpretació.
 - 1.3. El COMPTE DE RESULTATS: estructura estàndard.
2. QUADRE DE VARIABLES ECONÒMICO-COMPTABLES PER A L'ANÀLISI
 - 2.1 Variables normalitzades per al BALANÇ; variables compostes; ratios bàsiques.
 - 2.2 Traducció/resum d'un balanç en termes de les variables definides.
 - 2.3 Variables normalitzades per a l'ESTAT DE RESULTATS; costos unitaris / costos imputats
 - 2.4 Traducció/resum d'un estat de resultats, en termes de les variables definides
 - 2.5 Els actius i resultats aliens a l'explotació
 - 2.6 Els resultats extraordinaris
3. AVALUACIÓ DEL FUNCIONAMENT ECONÒMIC : LA TAXA DE RENDIBILITAT
 - 3.1 El concepte de *rendibilitat* d'una empresa, i les seves diferents versions
 - 3.2 Models d'anàlisi factorial simple de la *rendibilitat*
4. ANÀLISI DINÀMICA: CANVIS EXPLICATS PER CADA VARIABLE ELEMENTAL
 - 4.1 Mètode de les diferències parcials
 - 4.2 El mètode dels promitjos
 - 4.3 Mètode de les taxes de variació; índex i taxa de variació d'una variable temporal;
el mètode de les 'taxes de variació contínua'
5. MODEL D'ANÀLISI DE LA RENDIBILITAT, PER ETAPES (I)
 - 5.1 Limitacions dels models d'anàlisi factorial simple
 - 5.2 Un esquema més precís: diferents conceptes de rendibilitat
 - 5.3 Anàlisi de la *rendibilitat dels capitals propis* i *l'efecte palanca*
 - 5.4 Part de la variació de la rendibilitat explicada per cada variable determinant
6. MODEL D'ANÀLISI DE LA RENDIBILITAT, PER ETAPES (II)
 - 6.1 Anàlisi de la *rendibilitat de l'empresa*
 - 6.2 Anàlisi de la *rendibilitat de l'explotació*
 - 6.3 Determinació de l'efecte atribuïble a cada variable explicativa immediata
7. MODEL D'ANÀLISI DE LA RENDIBILITAT, PER ETAPES (III):
 - 7.1 Anàlisi de la *taxa de marge net*; variació explicada per cada variable determinant
 - 7.2 Determinació de l'efecte atribuïble a cada variable explicativa immediata
8. APLICACIONES DEL MODEL D'ANÀLISI DE LA RENDIBILITAT
 - 8.1 Aplicació global del model: variables explicatives realment elementals; determinació de la incidència de cada variable de gestió elemental
 - 8.2 Anàlisi de la rendibilitat quan la informació disponible és incompleta
 - 8.3 Aplicació del model a la simulació de resultats futurs

8.4 Aplicació del model a la comparació de la rendibilitat entre empreses

9. LA PRODUCTIVITAT COM A VARIABLE EXPLICATIVA DE LA TAXA DE MARGE (I)
 - 9.1 El concepte de *productivitat* d'una empresa, i les seves diferents versions
 - 9.2 Mesura de la productivitat a partir dels estats comptables: Model i terminologia
 - 9.3 Anàlisi simplificada de la *taxa de marge brut*: un output, un input
 - 9.4 L'anàlisi de la taxa de marge brut en el cas general
 - 9.5 Determinació de l'efecte atribuïble a cada variable determinant
10. LA PRODUCTIVITAT COM A VARIABLE EXPLICATIVA DE LA TAXA DE MARGE (II)
 - 10.1 Interpretació de l'índex de variació de la productivitat dels costos imputats
 - 10.2 Productivitats parcials de cada tipus de factor productiu inclòs en els costos imputats
 - 10.3 Determinació de l'efecte sobre la taxa de marge de la variació de la productivitat de cada factor.
 - 10.4 El càlcul dels índex dels preus: un enfocament pràctic
11. EXTENSIÓ DEL MODEL D'ANÀLISI DE LA PRODUCTIVITAT
 - 11.1 Aplicació a l'anàlisi de la *taxa de costos no-imputats variables*
 - 11.2 Aplicació a l'anàlisi de la *taxa de costos no-imputats fixos*
 - 11.3 Determinació de l'efecte sobre la taxa de marge net
 - 11.5 Aplicació a la comparació de la productivitat entre dues empreses
12. PRODUCTIVITAT DEL TREBALL I PRODUCTIVITAT DEL CAPITAL.
 - 12.1 Productivitat i *nivell d'ocupació* del factor treball (i d'altres factors semi-fixos)
 - 12.2 Determinació dels efectes sobre la taxa de marge de la productivitat tècnica i del nivell d'ocupació.
 - 12.3 Elements que poden fer variar la *productivitat per hora treballada*; productivitat i qualitat de vida.
 - 12.4 Càlcul i interpretació de l'índex de variació de la productivitat de l'*Immobilitzat*.
 - 12.5 Interpretació de l'índex de variació de la productivitat en el cas d'un cost variable tipus 'Comissions'.
13. PRODUCTIVITAT APARENT *versus* PRODUCTIVITAT REAL
 - 13.1 La inevitable interdependència entre els indicadors de productivitat parcial.
 - 13.2 Efectes induïts: productivitat d'un factor i canvis tecnològics.
 - 13.3 Els indicadors de productivitat parcial i el concepte de productivitat marginal física.
14. APLICACIONS.
 - 14.1 Resum del model 'taxes de marge – productivitat'.
 - 14.2 Determinació de la incidència sobre la taxa de marge de cada variable elemental final.
 - 14.3 Aplicació del model a l'anàlisi comparativa entre empreses.
 - 14.4 Aplicació conjunta del model 'taxes de marge – productivitat' i del model d'anàlisi de la rendibilitat.
 - 14.5 Aplicacions per a estudis prospectius de rendibilitat – productivitat (simulació).
15. ESTUDIS EMPÍRICS DE RENDIBILITAT I PRODUCTIVITAT
 - 15.1 Presentació dels treballs fet per cada grup d'alumnes

* * *

BIBLIOGRAFIA

- VERGÉS, J.(1998): Análisis del funcionamiento económico de las empresas. Medida de la eficiencia: de la rentabilidad a la productividad. Publicació de la Facultat.
- PRIOR, D./VERGÉS, J./VILARDELL, I., (1993): La evaluación de la eficiencia en los sectores privado y público. Instituto de Estudios Fiscales, (capítols 1, 3 i 6).
- Exercicis. Publicació de la Facultat.

AVALUACIÓ

1ª. convocatòria: Examen final escrit, 50 % de la nota (posant l'èmfasi en els aspectes conceptuals bàsics de cada tema, més que en els aspectes estrictament quantitatius o de càlcul). Avaluació de la participació individual a les pràctiques, 20 % de la nota. Avaluació del treball d'aplicació al llarg del curs (grups de 2-3 alumnes), 30 % de la nota.

2ª. convocatòria: Examen final escrit, 100% de la nota, amb un grau de cobertura superior al de l'examen de la primera convocatòria.

CALENDARI

Hom preveu dedicar una mitjana de dues sessions a cada tema del programa.

Assignatura:

TEMES D'ADMINISTRACIÓ I ECONOMIA DE L'EMPRESA (curs 97-98: <i>ANÀLISI DE LA RENDIBILITAT I DE LA PRODUCTIVITAT</i>)
--

ORIENTACIONS SOBRE EL TREBALL EMPÍRIC A REALITZAR

Objectiu:

Aplicació empírica conjunta dels models d'anàlisi de rendibilitat per etapes i d'anàlisi de productivitat.

Àmbit d'aplicació:

Els treballs poden fer referència:

- Anàlisi dinàmica d'una empresa (dos anys).
- Anàlisi dinàmica d'un sector d'activitat (dos anys).
- Anàlisi comparativa entre dues empreses del mateix sector (1 any).

Els equips de treball (2-3 persones) proposaran l'empresa o sector triat.

Contingut:

En la realització del treball podem distingir quatre etapes:

1. Selecció de l'àmbit d'aplicació dels models i preparació de les variables econòmico-comptables per a l'anàlisi (temes 1 i 2 del programa).
2. Aplicació conjunta, com a model explicatiu global, de l'anàlisi de la rendibilitat per etapes (temes 5 a 8 del programa). En aquesta part caldrà completar l'estudi de l'empresa triada comparant els resultats obtinguts amb els d'una altre empresa del sector o amb el conjunt del sector.
3. Aplicació del model d'anàlisi de la productivitat (temes 9 a 12 del programa).
4. Aplicació del model explicatiu conjunt (tema 13 del programa).

Metodologia:

El tractament de les dades i l'aplicació dels models caldrà fer-la amb un programa informàtic tipus "full de càlcul" (Excel o Lotus).

En acabar cada una de les tres primeres etapes caldrà presentar al professor els resultats obtinguts en un màxim de tres fulls, en suport de paper o en disquet.

La presentació dels resultats del model explicatiu conjunt i de les conclusions es farà a classe en un temps màxim de 20 minuts. Els equips de treballs facilitaran el material necessari per a la presentació (fotocòpies, transparències, etc.).

NOTES PELS PROFESSORS SOBRE L'ORIENTACIÓ DEL TREBALL.

Àmbit d'aplicació:

- * S'insistirà als alumnes que busquin una empresa real a la qual tinguin accés per dues raons fonamentals: els serà més fàcil obtenir dades internes que no apareixen als estats comptables, i poden oferir a l'empresa els resultats del seu treball.
- * Només quan els sigui impossible obtenir dades d'una empresa, s'els suggerirà l'utilització de les memòries de la sala d'estadística. En el cas que triïn un sector cal animar-los a buscar més dades que les de la Central de Balances o les de l'Empresa Catalana.

Contingut:

- * Cal fixar estrictament el calendari d'entrega de les diferents fases del treball.
- * En la darrera fase es poden aprofitar els estudis fets pels diferents grups per fer comparacions (p.e. una empresa amb el seu sector, etc.)